

Folketinget
Kommunaludvalget
Christiansborg
1240 København K

Kommunerne ønsker elektroniske stemmebokse

KL ønsker sammen med syv kommuner at udvikle brugen af elektroniske medier til landsdækkende valg. Målet er at give vælgerne mulighed for at afgive deres stemme via en elektronisk stemmeboks på valgstederne. Det skal gøre både stemmeafgivelse og optælling smidig og hurtig.

Kommunerne har brug for lovændringer for at kunne afprøve elektroniske stemmebokse. Derfor ønsker KL og kommunerne at gøre kommunaludvalget opmærksom på projektet og håber, at kommunaludvalget bakker op om kommunernes forsøg og vil gennemføre de nødvendige lovændringer. KL ønsker derfor sammen med de syv kommuner foretræde for udvalget. KL og kommunerne har endvidere sendt velfærdsministeren breve om kommunernes forsøg og efterspurgt ministerens holdning. Brevene er vedlagt ./.

Et forsøg med elektroniske stemmebokse vil betyde, at vælgeren kan afgive stemmen elektronisk på valgstedet, hvis vælgeren ønsker dette. Vælgerne har allerede i dag mulighed for at stemme elektronisk til fx menighedsrådsvalg. Erfaringerne fra menighedsrådene er overvejende positive og tyder på, at elektroniske stemmebokse letter valghandlingen for administrationen og borgerne.

KL ønsker at evaluere forsøgene, inden det eventuelt bliver muligt at gennemføre elektroniske valg i alle kommuner. Det skal ske, da forsøg med elektroniske stemmebokse under ingen omstændigheder må rykke ved be-

Den

Jnr 01.02.04 A23
Sagsid 000192998

Weldekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

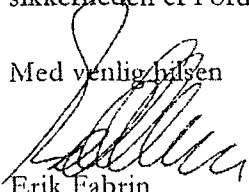
Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/2

folkningens tillid til valghandlingen. Ligeledes er det afgørende, at it-sikkerheden er i orden, således at der ikke kan sås tvivl om valgresultatet.

Med venlig hilsen

Erik Fabrin

Samt

Borgmester
Mads Lebech
Frederiksberg Kommune

Borgmester
Hans Toft
Gentofte Kommune

Borgmester
Søren Enemark
Glostrup Kommune

Borgmester
Michael Ziegler
Høje-Taastrup Kommune

Borgmester
Pia Allerslev
Københavns Kommune

Borgmester
Nicolai Wammen
Århus Kommune

Borgmester
Jan Boye
Odense Kommune

Velfærdsminister Karen Jespersen
Folketinget, Christiansborg
1240 København K

KL bakker op om kommunernes pilotforsøg vedrørende elektronisk stemmeafgivning

Kommunerne og KL arbejder i disse år intenst med at skabe bedre borger-service og effektivisering gennem digitalisering af den kommunale forvaltning og service. Den stigende digitalisering af samfundet sætter også klare spor i borgernes forventninger til den offentlige service. Samtidig ønsker kommunerne at benytte den digitale udvikling til at lette det administrative arbejde, og frigiver hermed ressourcer til det borgernære arbejde.

Et af de initiativer, KL's bestyrelse har drøftet, er digitalisering af valghandlingen. KL ønsker at give borgerne mulighed for at stemme elektronisk på valgstederne fra kommunalvalget i 2009. Derfor arbejder KL sammen med en række kommuner om at gennemføre pilottest af elektronisk valghandling.

Den 7. april 2008 har otte kommuner sendt brev til ministeren med ønske om, at ministeren tilvejebringer den nødvendige lovhjemmel for pilotforsøg med elektronisk stemmeafgivning.

KL bakker op om kommunernes projekt med pilottest af elektronisk valghandling, og derfor anbefaler KL, at ministeren tilvejebringer den nødvendige lovhjemmel.

Med venlig hilsen

Erik Fabrin

Den 14 APR. 2008

Jnr 01.02.04 F12
Sagsid 000192172

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/1

KØBENHAVNS KOMMUNE

Velfærdsminister Karen Jespersen
Holmens Kanal 22
1060 København K

Forsøg med elektronisk stemmeafgivelse ved valg til Europaparlamentet i 2009

Kære Karen Jespersen

Frederiksberg, Glostrup, Høje-Taastrup, Københavns, Odense og Aalborg Kommune gennemførte ved kommunalvalget i november 2005 forsøg med brug af digitale valglister på et afstemningssted i hver kommune. Forsøgene var i alle kommuner en stor succes. De digitale valglister blev oplevet som meget brugervenlige, både af vælgerne og de tilfornordnede vælgere. Succesen har - udover et ønske om en udrulning af digitale valglister til samtlige afstemningssteder ved de kommende valg - affødt et generelt ønske om en yderligere digitalisering af valget.

De nævnte kommuner samt Gentofte Kommune, Århus Kommune og KL har på den baggrund indledt et samarbejde, hvis overordnede formål er en yderligere digitalisering af valgprocessen i Danmark. I den forbindelse skal det nævnes, at KL's bestyrelse i høj grad bakker op omkring kommunernes arbejde med digitalisering af valgprocessen. Velfærdsministeriet og Videnskabsministeriet deltager ligeledes i samarbejdet.

Foruden brug af digitale valglister ved alle afstemningssteder er kommunerne interesserede i at gennemføre et forsøg med elektronisk stemmeafgivelse ved valget til Europaparlamentet i juni 2009 eller senest ved kommunalvalget i november 2009.

Ønsket om at gennemføre forsøg med elektronisk stemmeafgivelse er ambitiøst og kræver - udover tilvejebringelse af den nødvendige lovhjemmel - systemudvikling af en elektronisk stemmeboks efterfulgt af systemtests mv. Kommunerne er allerede i fuld gang med udarbejdelsen af udbudsmaterialet, hvilket naturligvis sker i tæt samarbejde med ministeriet. Udbuddet påtænkes gennemført inden sommer med frist for afgivelse af tilbud ultimo juni 2008. Udbudsmaterialet kommer selv sagt til at indeholde et forbehold om, at det er en forudsætning for forsøgets gennemførelse, at den nødvendige lovhjemmel tilvejebringes.

Beskrivelse af det påtænkte forsøg

Det overordnede udgangspunkt for forsøget er, at de rutiner som vælgerne kender i dag skal bevares i forbindelse med introduktionen af en elektronisk stemmeboks.

Dato: 07-04-2008

Kultur- og
Fritidsforvaltningen
Sekretariatet
Rådhuset
1599 København V

Sammen med:

FREDERIKSBERG
KOMMUNE

Gentofte
Kommune

Glostrup
Kommune

Høje-Taastrup
Kommune

ODENSE KOMMUNE

AALBORG
KOMMUNE

Århus
Kommune

Samarbejdets deltagere, herunder Velfærdsministeriet, har fået præsenteret en prototype af en elektronisk stemmeboks, som er meget brugervenlig, og som i sin udformning ligger tæt op ad de rutiner som vælgeren kender fra valgbehandlingen i dag. Udbuddets kravspecifikation er udarbejdet med udgangspunkt i prototypens brugervenlighed.

Ved forsøget skal det være valgfrit for vælgeren, om vælgeren ønsker at benytte den elektroniske stemmeboks eller afgive sin stemme på en papirstemmeseddel som hidtil. Uden for valglokalet kan der eventuelt opstilles en demonstrationsmodel, hvor en kommunal medarbejder kan vejlede nærmere om brugen af den elektroniske stemmeboks.

I den elektroniske stemmeboks anbringer vælgeren sin elektroniske stemmeseddel med indbygget chip (credit card-størrelse), som er blevet udleveret i forbindelse med registreringen af vælgeren ved valgbordet, i stemmeboksen/kortlæseren, hvorefter systemet åbner, og vælgeren kan afgive sin stemme via skærmen (touch screen).

Skærbilledet er opbygget efter samme systematik som en traditionel papirstemmeseddel. I første skærbillede kan vælgeren se alle partier og kandidater udenfor partierne, og vælgeren kan her afgive en partistemme eller stemme på en kandidat udenfor partierne. Der er ligeledes mulighed for at stemme blankt i første skærbillede. Hvis vælgeren ønsker at stemme personligt på en af de opstillede partiers kandidater, trykker vælgeren på skærmen ved partiet, hvorefter vælgeren kan stemme personligt på en af det pågældende partis kandidater. Når vælgeren har afgivet sin stemme, skal vælgeren bekræfte sit valg. Stemmen er herefter elektronisk registreret, og det printes på den elektroniske stemmeseddel, hvad vælgeren har stemt. Hvis vælgeren efter at have bekræftet sin elektroniske stemme, finder ud af at stemmen alligevel ikke er afgivet som ønsket, kan vælgeren henvende sig til en tilforordnet vælger og få en ny elektronisk stemmeseddel mod aflevering af den forkert udfyldte stemmeseddel.

Den elektroniske stemmeseddel skal afleveres i stemmeurnen udenfor stemmeboksen som i dag. Stemmen tæller først som en afgivet stemme, når stemmen er afleveret i stemmeurnen.

De elektroniske stemmer i stemmeurnen kan optælles elektronisk ved hjælp af den indbyggede chip, men kommunerne vil i forbindelse med forsøget optælle de elektronisk afgivne stemmer manuelt.

Vælgeren skal således alene forholde sig til ganske få og overskuelige skærbilleder. Ved valg med mange kandidater vil den elektroniske stemmeboks i mange tilfælde være mere overskuelig for vælgeren end en lang papirstemmeseddel.

Generelt gennemføres valg i dag som de er blevet gennemført de sidste mange årtier. Efter de deltagende kommuners opfattelse vil en øget digitalisering i form af brug af en elektronisk stemmeboks give valgprocessen et tiltrængt løft, så valghandlingen ikke kommer til at fremstå som uberørt af den digitale udvikling i samfundet i øvrigt.

Den elektroniske stemmeboks skal naturligvis leve op til alle formelle krav fx til hemmelig stemmeafgivning, ligesom stemmeboksen skal opfylde de fornødne krav vedrørende system- og driftsikkerhed.

Undertegnede borgmestre anmoder herefter om, at velfærdsministeren tager initiativ til at tilvejebringe den nødvendige hjemmel til, at det ønskede forsøg kan gennemføres ved valget til Europaparlamentet i juni 2009 eller senest ved kommunalvalget i november 2009.

Det skal afslutningsvis nævnes, at det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium i forbindelse med ministeriets redegørelse af 31. oktober 2006 om anvendelse af elektroniske valglister og elektroniske brevstemmeprotokoller ved de kommunale og regionale valg den 15. november 2005 tilkendegav, at ministeriet vil se positivt på et konkret, egnet forslag til forsøg på dette område (elektronisk afstemning på afstemningsstedet), der efterfølgende vil kunne danne grundlag for en konkret stillingtagen fra ministeriets side til hensigtsmæssigheden af tilvejebringelse af lovhjemmel til et sådant forsøg.

Uddybende spørgsmål vedrørende det påtænkte forsøg kan rettes til vicekommunaldirektør Bjørn Thomsen, Frederiksberg Kommune, på telefon 38 21 20 10 eller til sekretariatschef Thomas Jakobsen, Københavns Kommune, på telefon 33 66 23 27.

Kopi af dette brev er sendt til videnskabsminister Helge Sander til orientering.

Med venlig hilsen

Borgmester Mads Lebech Frederiksberg Kommune	Borgmester Hans Toft Gentofte Kommune	Borgmester Søren Enemark Glostrup Kommune
--	---	---

Borgmester Michael Ziegler Høje-Taastrup Kommune	Borgmester Pia Allerslev Københavns Kommune	Borgmester Jan Boye Odense Kommune
--	---	--

Borgmester Henning G. Jensen Aalborg Kommune	Borgmester Nicolai Wammen Århus Kommune
--	---